

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia VWestfaliæ

Schaten, Nicolaus

Nevhsii, 1690

Gregorius Papa universis optimatibus, et populo provinciarum Germaniæ,
Thuringis & Hassis, Bortharis Nistresis, Wedrinis, & Loganis, Suduodis &
Grabfeldis, vel omnibus in Orientalis plaga constitutis.

urn:nbn:de:gbv:3:1-367846

imperio omni penes Carolum Martellum tantisper relicto; quam non desint, qui ante biennium extinctum velint. Sed perinde id reputes, quantum vixerit, qui vivus non nisi umbra Regis fuit. Re ipsâ Carolus Rex: nec tamen pro merito factorum Regis nomen sibi unquam sumpsit. Quin Sirmondus in notis ad Epistolam Gregorij II. Carolo duci inscriptam post Theodorici II. obitum Carolum Martellum per septem, aut, ut ex codice docet, novem annos regnasse solum, quod à ceteris scriptoribus minus observatum, contendit, ideoque acta interea ejus solius nomine consignata esse. Inde interim bellum Saxonicum consequenti anno, qui Christi erat 738. ab Rheno in Galliam Narbonensem movit, & Maurontem provinciæ Ducem, à quo Saraceni denuo in Galliam evocati erant, armis confutum mox Galliæ finibus eiecit.

An. Christi
738.

Bonifacius
tertium
Romam
proficiscitur.

Bonifacius per hæc cum magno Francorum, Bojorum, & qui ex Britannia convenerant, comitatu, tertium Romam profectus, redijt in Germaniam, atque ut Gregorius secundus, ita hic tertius pari sollicitudine cum diversis litteris ad diversos Germaniæ antistites, Principes & populos scriptis remisit, quarum unam ad harum regionum populos perscriptam interjungere necesse habui :

Gregorius
III. Pontifex.

Litteræ
ejus ad
Germaniæ
transrhenanæ
populos

Gregorius Papa universis optimatibus, et populo provinciarum Germaniæ, Thuringis & Hassis, Bortharis Nistresis, Wedrinis, & Loganis, Suduodis & Grabfeldis, vel omnibus in Orientali plaga constitutis.

Quoniam decessor noster sanctæ recordationis Gregorius Præsul, nutu divino motus, ad faciendam Deo plebem perfectam præsentium portitorem litterarum Bonifacium, reverendissimum fratrem nostrum, ac Coëpiscopum, ordinans ad vos usque destinavit, eumque regulam et normam Apostolicæ et Catholicæ fidei Romanæ, cui auctore Deo deserimus, Ecclesiæ edocens direxit. Et post temporum spatia, orationis causâ, ad limina B. Apostolorum sese præsentavit, et quæ ad salutem animarum pertinent, à nobis poposcit imbuï; nos Deo favente ut sacra docet scriptura, eum edocentes, ad vos, charissimi remeaturum absolvimus; hortantes vos in Domino, ut dignè suscipiatis ab eo verbum exhortationis, et Episcopos vel Presbyteros, quos ipse ordinaverit per Apostolicam sibi datam auctoritatem, in Ecclesiæ ministerio recipiatis. Et si quos forsitan deviantes invenerit à rectæ fidei tramite, seu canonicâ doctrinâ, eosque prohibuerit, à vobis nullo modo impediatur, et quod eis impostum fuerit, obediendo propter Deum suscipiant. Nam qui temerator extiterit ad obediendum, sibi ipsi damnationem acquirit. Vos autem Charissimi, qui in nomine Christi baptizati estis, Christum induistis, abstinete et prohibete vosmetipsos, ab omni cultu paganorum, non tantum vosmetipsos corrigentes, sed et subditos vestros. Divinos autem et sortilegos, vel sacrificia mortuorum, seu lucorum, vel fontium auguria, vel phylacteria, et incantatores, et maleficos et observationes sacrilegas, quæ in vestris finibus fieri solebant, omnino respuen-

vespientes, atque abjicientes, totâ mentis intentione ad Deum convertimini, ipsum timete, adorete, honorificate, sanctorum memorijs communicantes. ut ait Apostolus. Si enim fides vestra, juxta Domini nostri dicta, fuerit sicut graminum Synapis * dicetis monti huic, tollere et mittere in mare, et transfertur. Ipse enim Dominus et Salvator noster in suo sacro eloquio docet, dicens. Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota virtute tuâ. Et iterum: Qui me confessus fuerit coram hominibus, et ego confitebor eum coram patre meo, qui in caelis est. Item et alibi promittit dicens: Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, fiet vobis. Et iterum: Petite et accipietis; querite te invenietis; pulsate et aperietur vobis. Omnis enim qui petit, accipit; et qui querit, invenit, et pulsanti aperietur. Et vos charissimi facite fructus dignos, ut in die adventus Domini nostri Jesu Christi fideas adipisci mereamini mansones. Bene valete.

Qua sollicitudine Gregorius II. eadem Gregorius III. Pontifex Germaniam complexus, hanc ad Thuringos, Hassos & circumpositos populos epistolam dedit. Interim obscure quidam ex his populis à Pontifice nominati; de Thuringis & Hassis qui sint, satis constat. Bortharios Serrarius Buriaburgenses aut Warburgenses interpretatur inter Fritzlariam & Paderbornam: alij Bructeros censent, quorum tum sedes à lava Luppia ripa in Hassiam protensa erat, postquâ à Saxonibus trans hunc amnem compulsi, ut supra relatum in gestis D. Suiberti, Nitresi, Niddæ fluminis accolæ, ut Logani, qui ad Loganum amnem incolebant. Wedrevi haud alij quàm Weteravij, Sudvodi Australes Hassia populi: nisi Surlandos quis malit, quos à plaga meridionali & patria voce Suderlandos dictos volunt, perinde ut Weteravios à plaga Occidentali quidam nominant. Grabfeldios Othlonus nobis designat, qui circa Fuldense monasterium incoluerunt, quorum nobiles Carolomannus, dum monasterij illius limites circumscriberet, convocari jussit. Frequens priscis & occiduis populis, regiones suas à planitie camporum nominare; quemadmodum Westfaliam & Ostfaliam post ab hac patria voce nomen inhæsisse creditur.

* Anno abhinc proximo Bonifacius in Bavariam profectus est, Otilonis Ducis rogatu, ad Ecclesiæ disciplinam in his quoq; locis restaurandam; quod quidam in Episcoporum & sacerdotum ordinem perperam irrepserant, provinciaq; magnam partem inculta turbataque jaceret. Omnem Bavariam in quatuor Episcopatus divisit: Saliburgensi impositus Joannes, Frisingensi Erimbertus, Ratisbon. Gouwiboldus, Pataviensi Vivatus. Omnia hæc Pontifex, cujus auctoritate agebantur, rata habuit. Scripserat per id tempus D. Bonifacius ad Gregorium Pontificem literas, quibus significarat jam supra centum millia à cultu Idolorum per Germaniam suo labore & Caroli Martelli opera ad Christi religionem esse perducta; quâ super re Pontifex gratulatur Bonifacio & Carolo Martello, hortaturq; ut hanc uberem Evangelij messem colligere non desistant.

pp Subin-

Rom. 12.

* al Dicetis
monti huic
transfer &
transfere-
tur.

Serrarius
not. 29.

Othlonus l.
2.

* A Christi
fti 739.
Othlonus.
Bonifacius
in Bavari-
am trans-
gressus
Ecclesiâ
reformat.

Serrarius in
Notis.

Ope Car-
oli Mar-
telli.

Bonifacius
supra cē-
tum mil-
lia homi-
num Chri-
sto adjun-
xit.

Subinde magno Frisiae Christianae luctu moritur 7. Novemb. S. Willibrordus Ultrajectensis primus Episcopus, anno aetatis 81, ex quibus 46. consecratus Episcopus inter continuos peregrinandi & docendi labores infumpserat, vir profus vitae sanctimonia & miraculorum fulgore etiam post obitum admirabilis. Corpus Epternacum in monasterium à se conditum transferri voluit, tanquam praefigiret aliquando non satis quietum fore inter haeresis nostri saeculi furiores. Antequam è vivis abiiret, senex jam praefractus viribus sibi Chorepiscopum, seu ut alij legunt, Coepiscopum substituit. Othlonus Eobanum Chorepiscopum à Bonifacio Ultrajecti impositum refert; sed Vicario, quemadmodum & Gregorius postea, munere id gessit, eò quòd ipse D. Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus ejus Ecclesiae primariam administrationem ex Pontificis voluntate commissam retineret, multumque hunc Episcopatum controverterent Colonienfes Archiepiscopi, & Metropoli suae antiquo loci jure vendicarent; qua super re multis Bonifacius epistola ad Stephanum Pontificem, alijque auctores.

Epist. Bonif.
apud
Baron. ad
ant. 755.
Othlonus
lib. 3.

Caroli
Martelli
obitus,
ejusque
elogium.

An. Chri-
sti 741.
Fredeg. c.
110.
Baron.
Scriptores
Franc.

Aleuinus
in vita S.
Willeb.
Surinus in
vita.

Sed Carolum Martellum expediamus. Is jam ad postremos vitae annos provectus erat; ac nullum, dum rexit, annum à bellis ac victorijs unquam vacuum nactus, eò rem deduxerat, ut maritimis locis receptis ab hoste, & quod Francorum annales praeflato ejus elogio memorant, *Gothis superatis, Saxonibus et Frisonibus subactis, expulsis Saracenis, receptis Provincialibus, Francia regnum in summâ pace et quiete tandem obtineret.* Inde altero mox anno, qui Principatus xxv. erat ii Kal. Novemb. ad immortalem à Deo quietem est evocatus. Pontifex eum, dum viveret, in tanto honore habuit, ob bella & merita in Ecclesiam, ut missâ legatione, praeter eximia munera claves S. Petri ejusque vincula religioso cultu veneranda ad eum mitteret. Primus is honorei delatus; quasi tutelam Apostolorum Principis & totius Ecclesiae Pontifex Caroli pietati & fortitudini traderet, quem & *Christianissimum filium* salutare compertus est; nam inter cetera, quae pro Apostolica sede laudabiliter egit, Luitprandum Longobardorum Regem, Romanae Ecclesiae infestum, à Gregorio III. imploratus minis absterruit. Et Carolus inter Apostolicos Germaniae viros nullum familiarius largiusque complexus, quàm S. Willebrordum & Bonifacium: id quod complures donationum tabulae contestantur; eoque etiam inter ceteros Willebrordum est veneratus, quòd dum Pipinum filium illi fonte Baptismatis abluendum traderet, Willebrordus vaticinio divino plenus certusque palam tum edixerit, Pipinum hunc infantem, supra quàm omnes ante eum Francorum Duces fuerint, sublimem & gloriosum fore: Et primus ille, qui regiam dignitatem in Pipinorum familiam invexit, Carolumque M. ex se genitum Imperatorem habuit. Ceterum Caroli Martelli quatuor supersti-

superstitēs filij fuere Carolomannus, Pipinus, Gripho & Ægidius. At ceteris seu ob sortem natalium, seu indolem non satis probatam præteritis, testamenti tabulis Carolomannum & Pipinum heredes scripsit. Carolomanno Aufrasia, & ultra Rhenum Alemannia & Thuringia: Pipino Neustria ac ceteræ in Francia provinciæ cesserunt; Gripho, Sunathilde Bavara genitus, & ad Regnum aspirare ausus, à Carolomanno captus, & in castellum Capiæ montis ad Arduennam est inclusus; Ægidius ut erat indolis ad pietatem natæ, sacris adscriptus.

An. Franc. Fredeg. c. 110. Adelmus Aimoini contin. c. 42. Carolomannus & Pipinus heredes à Patre scripti.

Turbis domesticis compositis, Carolomannus & Pipinus rara fratrum in Regno concordia, arma jungunt in alternos hostes; quos inter primus Hunoldus Aquitaniæ Dux, Eudonis filius: Hunc quod novorum Principum imperia rebellando detrectaret, bello victum exutumq; provincia ad Vascones profugere coëgere; reddita tamen ei post provincia, eâ lege ut Francis vectigalis maneret.

An. Christi 742. An. Franc. Fredeg. Chron. ex Bavarico codice.

Ex Gallijs arma in Germaniam conversa; Quippe post excessum Martelli tres gentes Alemanni, Saxones & Bavari rebellionem coëptaverunt, Francicum imperium unâ cum Caroli metu exuturi. Alemannorum Dux Theobaldus; sed mira celeritate oppressus contususque provinciam illam Carolomanno ferro flammaque vastandam reliquit. His enim consternati Alemanni ad victoris clementiam appellant, munera simul & obsides dant, pacemque juratâ fide impetrant. Saxones, uti hæc ab Othlono perscribuntur, in Thuringiam proruperant, seu prædandi libidine, seu ut proceres gentemque Thuringorum ad defectionem sollicitarent. At illi Francis fidi opem Carolomanni implorant, ad quorum preces missus à Carolomanno exercitus in subsidium, collisusque pugna cum Saxonibus. Acre id prælium fuit magna utriusque partis clade, quo Geroldus Moguntinus Archiepiscopus castra secutus inter alios occubuit. Utris victoria cefferit, nec auctor ille, neque alij prodiderunt; neque Carolomannus in præsens bello Saxonico institit; & domitos non fuisse Saxones resumpta proximis annis bella commonstrant. Interim Gervilius Geroldi interempti Moguntini Episcopi filius, homo nullis sacris initiatus patri subrogatur, nullo merito, nisi ut ex dignitate illa levamentum doloris haberet. Adeo Ecclesiæ disciplina inter bella corrupta jacebat.

Astron. in annual. Adelmus continuator Aimoini. Post obitum Caroli Martelli Alemanni Saxones & Bavari rebellant. Othlonus lib. 1.

Nihil inter has rerum mutationes bellicque fluctus dejectior animo remissiorve Bonifacius tres per Thuringiam atque Hassiam Episcopatus instituit. Primum Wirzeburgi, cui S. Burchardum præfecit Episcopum; alterum Erfurdij, qui locus olim quidem paganorum rusticorum vicus, tum verò in oppidum excultus; huic fedi B. Adelarius sive Adelharius impositus. Tertia Episcopi sedes constituta Buriburgi haud procul Frislarienti oppido Monasterioq; ad Saxo-

Tres Episcopus à Bonifacio instituti per Franconiam, Thuringiam & Hassiam. Othlonus in vita Bonif. Brouverus in not. ad Rhaban. & Fuldens. Antiq.

*Dilich in
Haff. Chron.
pag. 32.*

*Lupus Ser-
vatus c. 24.
Tom. 2. de-
cret. Epist.*

*Bonifacii
& Caro-
lomannus
collapsam
in Bavaria
discipli-
nam Ec-
clesiæ re-
ftaurant.*

*Synodus
Episcopo-
rum à Bo-
nifacio
Ratisbo-
næ habita.*

num confinia; quin, ut Browerus censuit, trans Adranam in hostico Saxoniae solo oppidum id in monte antiquitus constitit, munimentum adversus Saxonum irruptiones. Celebre etiam Francorum annalibus id ipsum Buriaburgum castrum, in quo B. Wittra, ab alijs Albuinus latinâ voce nuncupatus positus Episcopus; & hic ille, cui Zacharias Pontifex inscripsit literas. *Dilectissimo nobis Vita sancte. Ecclesia Biriaburgensis.* Idem Abbas Frislariensis Monasterij, de quo supra relatam, jam ante à Bonifacio constitutus. At Episcopi sedem, quod has Pontifex in urbibus aut celebrioribus oppidis secundum prisca statuta Pontificum esse voluerit, in hoc oppido & castro Bonifacius collocavit, ejusque Diocesim non modo limitaneis ad Visurgim, Fuldam & Adranam amnes, sed & ijs, quæ Paderbornensium sunt fines, locis comprehendit; confinesque Saxones, qui tum Adrana ferre amne distinguebantur, ferventissimi viri culturae subjecit: Wirzburgensis sive Herbipolensis ad nostra usque tempora successores habuit, ceteri duo Episcopatus cum primis suis Episcopis desierunt. Erfurdiensis in Moguntinam jurisdictionem postea adscriptus.

At Carolomannus dum victis Alemannis perlustrat Austrasiam superioris provincias, reperit corruptissimam Austrasiam suam disciplinam; & qua in Deum erat religione Princeps, Bonifacium Pontificis per Germaniam legatum appellat. Et jam ille nihil sollicitius habebat, quam remedium hujus mali; ideoque Synodos Episcoporum, quæ ab annis octoginta inter bella intermissæ erant, congregandas persuasit Carolomanno. Sed Pontificem prius consulendum censuit. Scriptis igitur ad Zachariam Pontificem literis, qui jam recens Gregorio susceptus erat, primum significat, quos Episcopatus per Thuringiam & Hassiam Wirzeburgi, Erfurdi & Buriaburgi institisset; deinde plurimis exponit depravatos cleri populique mores. Atque is jam status erat, ut Episcoporum sedes passim occuparent homines profani; ac si qui inter eos consecrati Episcopi, ij aut milites in castris, aut venatores in agris, aut libidinibus otioque corrupti. Mali tabes à languido capite in membra descenderat; ideo in clero plures adulteri, aut concubinarij, quam integræ vitæ sacerdotes. Nec monasteria intacta ab hac lue corrupti sæculi. Receptis à Pontifice literis, Bonifacius Ratisbonæ ad Danubium, seu ut alij, Augustæ Vindellicorum præfente Carolomanno primam synodum habuit. Convenere, præter Bonifacium synodi præsidem, Burchardus Wirzeburgensis, Ragnefridus Coloniensis, Wittarius Buriaburgensis, Willibaldus Eichstattenensis Episcopi, Adarius, quem Eobanum volunt, Ultrajectensis Chorepiscopus. Præter hos multi Episcoporum Presbyteri accesserunt. Saluberrima hujus synodi decreta, quæ & Carolomannus rata habuit. Percenset ea Othlonus, Baronius, Parisienses, alijque auctores inter acta conciliorum publicorum; interque cetera sancitum

citum probatumque à Carolomanno, ne suo milite, suoque ductu Episcopi ad bella procederent, etiam adversus paganos, quod sacri instar belli sibi permissum arbitrabantur, eò hæc lex præscripta, *Servis Deiper omnia armaturam portare, vel pugnare, aut in exercitum et in hostem pergere omnibus prohibemus: nisi illis tantum, qui propter divinum mysterium, Missarum scilicet solemniam ad implenda, et sanctorum patrocinia portanda ad hoc electi sunt. Id est, unum vel duos Episcopos, cum Capellanis et Presbyteris eorum Princeps secum habeat: et unusquisque præfectus unum Presbyterum, qui hominibus peccata confitentibus judicare, et indicare penitentiam possit.* Quibus deinde legibus & pœnis provisum corruptis moribus, satis ex synodi actis constat. Nil jam attinet labem eorum temporum ultra memorare, nisi ut quis mirari definat tam depravato clero, tam frigide Christi religionem fuisse tractatam, propagatamque per hæc Saxoniam Frisiæque provincias, quæ omne prope subsidium à Willebrordo, Suiberto, Bonifacio & Apostolicis illis ex Angliam submissis viris habuere.

Altero abhinc anno Bonifacius ad inferiorem Austrasiam est profectus, ubi alterum Episcoporum Liptinense concilium, ad instaurandam Ecclesiæ disciplinam, Carolomanno & Pipino præsentibus, habuit. Locus à Benedicto Levita Liptina, ab alijs Listina & Lipstina nominatur, multumque à Serrario conquisitus, quem Miræus demum & Sirmondus in Diœcesi Cameracensi ostendit haud procul à Binckio Hannoniæ oppido. Celebris istic Episcoporum congressus fuit. Pipini comprimis studio. At Carolomannus ingressus concilium, subsidium pecuniæ expetijt ex Ecclesiæ bonis; bello enim Saxonico se urgeri, ad rebellem toties gentem comprimendam; nec ararium regium sufficere in militum stipendia, quos sine nervo illo in hostem educere fas non esset. Ac concilij Patres eò fuerunt promiores, quò Carolomannus Martello religiosior id precario sibi dari postulavit, quod pater pro auctoritate, non rogatis Ecclesiæ rectoribus, exegerat, haud levi ob id notatus culpa. Synodi decreta recitantur in concilijs regijs, & à Carolo M. in libris Capitularium, probataque fuere, quæ in Synodo Ratisbonensi statuta erant. Post Synodum finitam personantibus rursus lituis Carolomannus & Pipinus arma jungunt, eaque primum in Odilonem Baviarum Ducem convertunt; quòd is assumpto regio nomine Francorum clientelam exueret, instructoque exercitu Francis se objicere auderet. Ad hunc debellandum omnis vis bellica Francorum in Baviam contracta deductaque ad Lycum fluvium. Stetit uterque exercitus quindecim dies ex adversa ripa, mutuo tantum aspectu convitijsque se lacessendo; dum postremum Franci probrorum impatientes, circumducto per vadum exercitu, inopinantes à tergo Bavaros invadunt caduntque. Odilo cum paucis ægre ad Oenum fuga elapsus. Sed quòd

An. Chri-

sti 743.

Vita Bonif.

Baron. ad

ann. 743.

Sivius.

Miræus in

Chron.

Serr. notat.

31.

Sirmondus

in notis ad

Liptin.

Conc.

Binnius.

synodus

Liptinen-

sis à Bo-

nifacio

habita.

An. Franc.

Adelmus.

Chronicon

Fredegary

ex codice

Bavario.

Ado.

Capitulari-

um l. i. tit. 7.

Bellum

adversus

Odilonem

Baviarum

ducem à

Carolo-

manno &

Pipino

sumptum.

hac

*Ado.
Regno.
Bellum
adversus
Saxones
à Carolo-
manno
susceptū.
Castrum
Hofche-
burg à
Carolo-
manno
expugna-
tum.
Adelmus.
Ann. Pi-
thæi.
Miræus.
Cleinsorgig.*

*Carolo-
mannus
ad Visur-
gim Vi-
ctor pro-
cedit.
Oshlong l. i.*

hac clade bellum nondum confectum esset, Pipinus ijs in regioni-
bus cum parte exercitus est relictus; Carolomannus cum robore
exercitus à fratre digressus in Saxoniam movit, ulturus gentis perfidi-
am, transmissoque Rheno in mediam Westfaliam penetravit. Haud
territi ejus adventu Saxones prælio se sistunt, temere magis quàm
prosperè; nam ad primum conflictum cæsi, abjectiq; in fugam; Vi-
ctor Carolomannus per Teutonicos montes ad Hasam fluvium
processit, castrumque Hofchreburg oppugnatum deditione cepit.
Quod castrum vario vocis flexu traditur in Francorum annalibus;
nam modò Ochsburg, modò Hochsiburg & Hochsenburg appella-
tur. Haud alius hic locus, ut plerique sentiunt, quàm Osnaburgum
Osnabrugumve, tanquam antiquitus Hofenburg & Hasenburg à
præsterlabente Hasa amne, cui castrum id antiquitus adstructum in-
cumbebat, dictum sit. Ibidem & ponte junctus amnis, transitu haud
dubiè in adsitum vicum, aut oppidum, quo Carolus M. postea invi-
tatus primam istic Episcopi sedem fixit; cujusmodi in frequentiori-
bus oppidis & locis erigendas præscripserant recepti sacrorum ca-
nones. Quanquam non desint, qui à transitu boum pontem & lo-
cum haud secus quàm Covordiam & Coesfeldiam nuncupatam
velint. At tum sedes istic Theodorici primarij Satrapæ erat, qui ca-
stro expugnato in Carolomanni simul potestatem venit, atque obfès
pacis circumductus. Osnaburgo Carolomannus castra ad Visurgim
promovit, hostem profecutus, quòd fugitivi Saxones in alteram ri-
pam concesserant, armatique denuò consisterent. Mox altero istic
prælio Carolomannus cum Saxonibus commissus, fortuitò magis
quàm consulto. Versabatur in castris Gervilius Moguntinus Episco-
pus, is quia didicerat in Saxonum castris esse militem præsentem, qui
Geroldum patrem suum superioris anni bello interfecerat, misso
puero ad colloquium evocat: ille nullum, qui subesset dolum suspi-
catus accedit. Postquam uterque Gervilius ac Saxo equo medium
Visurgim invectus, prope in conspectum venère, Gervilius educto
ense Saxonem ex in proviso confodit. Quo ex equo in Visurgim
prolabente, sublatus est primùm clamor Saxonum, tum Francorum,
& mox utrinque classicum cani cœptum concursumque ad arma.
Pugna furentium militum tam cœca quàm cruenta fuit. Victi ad ul-
timum Saxones Francis in spoliū & triumphum cessère. Carolo-
mannus reducto ad Rhenum exercitu, victoriam Christiana clemen-
tia moderatus est, dimisso etiam Theodorico Saxonum Satrapâ ad
gentem sibi conciliandam; is tamen altero abhinc anno perfidus ad
arma resiliit.

*Eginardus
in vita Ca-
rolæ.*

Flagrante hoc bello Saxonico nascitur Pipino Carolus M.
Saxonum tandem futurus domitor, vita exinde in LXXII ætatis an-
num protracta, uti Eginardus scripsit, Natale solum plerique Ingel-
hemium

hemium haud procul à Rheno & Moguntia asserunt. Nec magna Aventino fides, qui Carolobergæ in arce supra Monachium natum scribit. Nec desunt, qui à D. Bonifacio fonte baptismatis ablutum volunt; quâ super re Serrarius in Moguntinis. Tandem per id tempus Childericus III. cognomento stupidus, post septemniij interregnum, à morte Theodorici patris Francorum Rex creatus traditur, postremus ex Merovingorum stirpe, qui hanc scenam umbratili Rege clauderet, quando jam à multis annis non nisi coma penes crinigeros Reges fuit, imperio ad Majores domus adacto.

Bellum Saxonicum, quod superiori anno affectum reliquit Carolomannus, multò acerbius Theodorici perfidia, & gentis rebellionem recruduit. Rebellium Dux Theodoricus Satrapa. Concitati & Frisij à Saxonibus in armorum societatem convolabant, uti ex Zachariæ Pontificis ad Bonifacium literis æstimes. Jamque odio Francorum & Christiani nominis exciti Rheno imminebant, Austrasiæ cladem illaturi. Ad ejus periculi magnitudinem Carolomannus & Pipinus exercitus conjungunt, ac Rhenum transgressi, Saxones, qui Westfaliam incolebant, bello obruunt funduntque. Captus iterum Theodoricus Satrapa perduellionis concitor. Sed quæ Carolomanni & Pipini clementia fuit, Saxones hi in fidem recepti. tanquam vincerent, ut parcerent, & Christiana moderatione ad Christi religionem & obsequium invitarent. Sanè bello hoc, ut Fredegarius est auctor, multi tum Westaliæ populi, qui Rheno & Franciæ limiti confines erant, ac veteri jure Francici regni possessione tenebantur, capti sunt, ac plurimi eorum Christo per Baptismi Sacramentum consecrati. Adeo tum Christi religio etiam Rhenum transgressa, pedem figere cœpit inter barbaros, resuscitata D. Suiberti cultura, quem in magna semper veneratione habuit Pipinus. Ac facile mihi persuaserim, hac expeditione Carolomannum & Pipinum supplices D. Suiberti sepulchrum invisisse, adductis eò captivis ad fontem Baptismatis. Multum hic belli successus erexit Bonifacium, à quo hoc anno Fuldense Monasterium condi cœptum, liberalitate cum primis Carolomanni, à quo omnis circum regio in tria millia passuum protensa, donata est. Celebre exinde Fuldæ Christianæ religionis seminarium, in quo tot præclari sacerdotes & Apostolici viri exculti, quorum opera Christi fides per Saxoniam & fines Diocesis Paderbornensis propagata. Primus cœtui Abbas impositus Sturmio, vir notæ sanctitatis & laboris in excolendis barbarorum Saxonum animis.

Carolus M. per hæc tempora nascendo prope consecutus est D. Ludgerus, brevi novum Frisiæ & Saxoniam fidus inter Apostolicos viros accessurus. Ortum ejus ad hunc annum revocat Bollandus;

Onuphrius.
Gordonus.
Aventinus
lib. 3. ann.
Boje.
Serrar. l. 3.
notat. 37.
Petavii in
Ration. lib.
8. c. 4.
Tillius in
Chron.

An. Christi
744.
Chron. Fre-
deg. ex co-
dice
Bavarico.
Ado.
Ann. à Ca-
niso editi
tom 3 antiq.
Regino.
Albericus
Stad.
Baron. ad
ann. 745.

Bellum
Saxonicum
Carolo-
mannus
& Pipinus
cōjunctis
viribus
refumunt
Rhenum
transgressi.
Theodo-
ricus Sa-
trapa Sax-
oniæ ca-
ptus de-
nuo.
Captivi
Saxones
ad Baptis-
mum per-
ducti.
Bonifaci-
9
Fuldense
cœnobi-
um auspi-
catur do-
no Caro-
loman-
nii.
nec

Brouver. l. 1. Antiq. Fuld. c. 13. Serrar. Not. in vit. D. Bonif. Orblon. l. 2. Primus Fuldensium Abbas D. Sturmio.
D. Ludgerus nascitur in Frisia. Bolland. in comm. ad vitam D. Ludg. Ludg. in vita B. Gregory.

Franc. Ann.
Secretarius.
Alfridus in
vita S.
Ludg.
Othelgrimus
in eadem
apud Bro-
wverum.
Browverus
innotis ad
s. 8.

Ludgeri
nobilis
prosapia
inter Fri-
sios.

nec incongruè, cum is de se scribat, *vidisse se oculis suis D. Bonifacium martyrem jam canitie candidum, et decrepitum senectute*; atque is, cum anno Christi DCCCLIV. ut Francorum annales perhibent, martyr occubuerit, aut anno certè proximo, ut alijs visum, haud incongruenter conficitur Ludgerum novennem jam octennemve fuisse, ut ejus conspectus tam vivâ illi memoriâ hæere potuerit; tametsi Browverus circa annum Christi DCCCLIX. ortum ejus introducat. Gente Ludgerus Friso, cui natale solum fuit, haud procul Doccumio, in pago, cui Virumo nomen, regionis Orientalis Frisiæ, quam Ostengoam dixerunt, diversam à Westergoa Occidentalis Frisiæ. Ita tum vetus Frisia Ludgeri ayo, secus quàm postea divisa traditur. Ibi majores arcem nobilitatis, ibi hereditaria atque ampla familiæ bona habuerunt. Parentes ex primâ Frisiæ nobilitate Christiani, ex qua Wrisingus Ludgeri avus, à Radbodo Frisiæ Tyranno depulsus, in Franciam cum conjuge & familia ad Grimoaldum Francorum Ducem, Pipini Heristalli filium, profugit; quo in exilio cum familia Christianam religionem edoctus ferventissimè eam exinde coluit. Post ubi extincto Radbodo tyranno Carolus Martellus omnem Frisiam armis subactam Regno Franciæ adjecit, & D. Willebrordo facta est libertas publicè docendi legem Christi, Wrisingo haud procul Trajecto præfectura, & hereditaria bona Caroli beneficio sunt data; eoque in patriam remissus est. Ut Christi sacerdotibus & Christianis patrociniò adjumentoque adestet; quo in opere sacro D. Willebrordo conjunctissimus semper fuit: primaque hæc inter Frisones familia Christiana sacerdotibus perfugium semper & domicilium præbuit, ad quàm & D. Bonifacius Willebrordi successor divertit. Qui viri Apostolici mirificè familiam hanc semper complexi sunt; palamque D. Willebrordus Wrisingum apud suos virum æquum, syncerum, castum & à Deo sibi peculiariter ad culturam Evangelij donatum commendare solitus; amissa quippe conjuge cœlibem, sanctamque vitam traducebat, sacerdotum in proferenda Christi religione paratissimus atque constantissimus adjutor.

Duos Wrisingus ex Adelgarda conjuge susceperat filios Nothgrimum & Thiatgrimum, novem præterea filias, quarum sex virgines decessere in Christianâ religione. Nothgrimus vivo patre duxit christianam quoque ac nobilem conjugem; tres superstites quoque filia honestissimis matrimonijs collocata; ut jam satis constet, unde illa consanguineorum multitudo Ludgero fuerit, unaque hæc familia Caroli M. & Ludovici Pij ayo sex præclaros & sanctissimos Episcopos dederit Saxoniam. Demum Thiatgrimus natus junior post excessum Wrisingi patris duxit nobilem & Christianam Frisiæ gentis conjugem Liaburgam filiam Nothradi & Adelburgæ, ex quo fortunato conjugio susceptus D. Ludgerus primus Monasteriensis, & Hilde-

Hildegimus primus Halberstadiensium Episcopus. Nec maternum D. Ludgeri genus minus illustre quàm paternum. Quippe Nothardus & Adelburga ex primariâ quoque Frisîæ nobilitate jam ante à D. Willebrordo ad Christi religionem traducti erant; quam ob rem Adelburga duos Germanos fratres Willebractum & Thidbractum D. Willebrordo in disciplinam dedit, quos ille inter primos Frisîæ Christianæ flores in clerum adscripsit. Sed imprimis memorabile, quod de Liafburga D. Ludgeri matre tradunt Alfridus & Othelgimus scriptores. Nascebantur Nothardo continuo Adelburgæ conjugis partu tantum filiæ, nulla mascula prole interposita; ob id Nothardi mater, avia D. Ludgeri, anus gentilis superstitionis indignata, Liafburgam eadem, qua nata erat, hora tradidit licitoribus aquis præfocandam; injectaque est per mancipium Liafburga in situlam aqua plenam: at mira res, puella ex situla identidem profiliens utraq; manu apprehendit marginem; quantumque in necem mergebatur, tantum brachiolis obnixa eluctabatur, haud secus quàm hebræus vates in scirpea fiscella expositus. Videbat id ex vicino mulier, ac properè advolans puellam è manibus licitorum rapit in domum suam, parumque mellis degustandum præbet; quo delibato, servata est Liafburga, quòd nefas haberetur inter paganos necare infantem, qui simul aliquid humani cibi degustasset. Ita nutrici huic relicta, præbitaque à matre clam alimenta, dum infana anus finisset vitam.

Hæc ipsa deinde Liafburga alio cœlesti beneficio servata in vitam, nam dum utero ferret D. Ludgerum partui vicina ex præpropere gressu prolapsa est in præacutam sudem, quo latus intimè perfossum; id vulnus tam grave & periculosum erat, ut nemo non devitâ matris ac foetus simul desperaret; quàm tamen supra humanam curationem medica è cœlo manus brevi sanâ reddidit. Haud multò post editus in lucem Ludgerus nullo vulneris materni malo affectus. Ac puer ut primùm loqui, & pedibus niti cœpit, non obscura quoq; sanctimonix signa edidit; solitus enim studiosè arborum cortices colligere, eos in formam librorum componere, arreptaq; festuca nigro colore tincta prima literarum elementa scribere; cumque perquirerent domestici, quid per diem solus extra puerorum consortia ageret, respondit haud aliam sibi occupationem esse quàm scribere & legere. Et quis, rogant, hæc te docuit? Deus, inquit meus, ille nimirum qui ab utero matris segregavit Ludgerum in opus Evangelij. Mores exinde supra ætatem maturi, & ad omnem pietatem compositi, alieniq; à puerili lusu omnique vanitate ejus ætatis. Hoc ille instituto exinde adolescentiam, hoc juventutem exegit. Ac primùm B. Gregorio Trajecti in celebri illo Christianæ religionis seminario in disciplinam à parentibus transmissus, ab eo in clerum est cooptatus; dein in Angliam, quæ admirabiles illos viros Frisîæ & Saxonix submiserat, profectus,

fectus, Alcuinum in quartum annum audivit docentem: nec aliud magistrorum omnium iudicium fuit, pietatem & virtutum exēpla à primis statim annis æstimantium, quàm eximium quendam Ecclesiæ doctorem & Apostolicum virum formari abs se in Ludgero; tanquam id simul parentum pietas ac sanctitas mereretur. Nec per id tempus Christiana familia inter Frisios clarior quàm Wrisingi, quæ Ludgerum, Gerfridum & Alfridum Mimigardevordenses, quæq; Hildegrium, Thiatgrimum & Hildegrium juniorem Halberstadienses Episcopos per hæc Christianæ religionis initia subministravit Saxoniam, omnes vitæ sanctimonia celebres. Cetera de Ludgero tempori memoranda.

An. Christi 745.
Baron.
Concil. Parisi, tom. 17.
Epist. Zachariae Pontif.
Synodus Moguntina à Bonifacio convocata.
Othlonus.

D. Bonifacius I. Moguntinus Archiepiscopus.

Epist. Zachariae Pontif. ad Bonif.

Annus insequens omni prope bello vacuus, præterquam Alemannorum concitatione, Bonifacio opportunitatem dedit tertiam convocandi synodum, quàm Moguntiam habuit celebri præfulum conventu; haud alio consilio, quàm ut in occidentis illis ad Rhenum partibus, quemadmodum Zacharias Pontifex illi commendârat, disciplinam populi ac cleri formaret. Quanquam acta decretaque hujus synodi, perinde ut Episcoporum nomina vetustas aboleret. Eo interim conventu Gervilius Moguntinus Episcopus exauctoratus est. Nam præterquam quòd homo nullo sacrorum gradu profectus sedem Episcopi occuparet, canibus & avibus se oblectando venationi vacaret, tum summum crimen fuit, ut supra relatam, occidisse per dolum Saxonem hominem, à quo pater interemptus fuerat; quare exauctoratio ejus omnium Præfulum, Carolomanni & Pipini procerumque Francorum consensu approbata fuit. Atque ipse Bonifacius Germaniæ pater, hæctenus incertæ sedis Episcopus, Moguntinus Archiepiscopus à Carolomanno & Pipino receptus est, Pontifice id maxime urgente confirmanteque. Ita verò quod Francorum Principes sollicitaverant, Metropolitana sedes in paganorum & Germaniæ finibus constituta, ad ceteros Episcopos in officio continendos; quo honore decorata & Coloniensis Episcopi sedes. Hoc illud Zachariae Pontificis ad Bonifacium: *De civitate illa, quæ nuper Agrippina vocabatur, nunc verò Colonia, juxta petitionem Francorum per nostræ auctoritatis præceptum nomini tuo Metropolim confirmavimus, et tuæ sanctitati direximus pro futuris temporibus ejusdem Metropolitanae Ecclesiæ stabilitatem.* Utrumne tum primum Colonia Metropolis facta, & in ea aliquando Bonifacius Archiepiscopus fuerit, disceptant ipsi Colonienses. Pontifici sanè in hac disciplinæ Ecclesiasticæ restauratione per Germaniam collapsæ una simul cura fuit Frisia & Saxonia, tum ut armis Francorum subigerentur, tum ut per integræ vitæ Episcopos religio inter paganos propagaretur; quo in genere hæctenus multum desideratum fuit ab ijs, qui castra secuti præposteris armis bellando magis, quàm docendo verbum Dei, id se præstituros opinabantur.

Extulit hic annus è mortalium numero ad superiores D. Wigbertum,

tum, virum tum de Hassia, tum de his Saxoniae regionibus doctrina Christi illustrandis praclare meritum. Natalium origo illi ex Anglo-Saxonibus fuit; qui cum audiret quo fructu successuque Evangelij Bonifacius ceterique Apostolici sacerdotes Barbaros excolerent, invitante eodem Bonifacio, ex Britannia profectus in Germaniam, Bonifacio sese, etsi aetate major esset, in disciplinam dedit; quem multis primùm annis docentem Barbaros & comes & praeco Evangelij secutus, demum ob merita & virtutum aestimationem à D. Bonifacio Frislariensi cœnobio Abbas est impositus. Magna illi semper familiaritas fuit cum Meginone (quem à Burchardo Herbipolensis Ecclesia Episcopum, & Paderbornensis vicarium antistitem habuit) viro ut sanctitatis fama, dum viveret, ita à morte miraculis claro.

D. Wigbertus primus Frislariensis Abbas. *Lupus Servatus. Serrarius in Mogunt. Brodverus in antiq. Fuld.*

Tribus per Austrasiam Episcoporum synodis institutis, formatisque saluberrimis cleri ac populi moribus, quod Carolomanni & Pipini Principum auctoritate ac studio magnam partem est confectum, Carolomannus, facinus omnibus saeculis memorandum patrando, Austrasiae principatu se ultro exiit, translatoque in Pipinum fratrem omni jure hereditatis, in Soractem montem ac solitudinem, eò loci, ubi ipse cœnobium D. Sylvestri honori condidit, secessit. Mox Romam pergens monasticum habitum à Zacharia Pontifice suscepit, tam egregius post in Cassino cœnobio Monachus, quàm ante bellator fuerat. At Carolomanno in privatam vitam transcripto, omnium rerum bellorumque moles, quae duorum fratrum humeris sustentabatur, in unum Pipinum incubuit. Ac primi, à quibus imperium ejus concussum, Saxones fuere. Nihil feroci genti usitatus quàm à morte Francorum Regum, aut in mutatione Principum, rebellare. Ideo postquam Carolomanni secessus in cœnobium auditus, eodem mox anno facta conspiratione ad arma convolarunt, obruturi Pipini Austrasiae Ducis initia. Pipinus haud leviter perculsus, non modò totius Austrasiae exercitum contrahit; sed Frifonum & Winidorum Reges in societatem belli sollicitat, foedus superioribus annis cum Saxonum gente initum jusque gentium appellando; quibus permoti Reges auxilia addixere. Inde transito Rheno in Saxoniam movit cum exercitu ultionis irarumque pleno. Trucidati qui primò se congressu obtulere Saxones: capta ingens turba incolarum: regio omnis, quantum inter Rhenum & Visurgim patet, igne & direptionibus vastata. His adacti gentis proceres, pacem supplices flagitant, juri se Francorum, uti antiquitus convenerat, submitunt, spondentque tributa, quemadmodum à Clotario Rege imperatum fuerat, integre se in posterum persoluturos Francis. Sed maximus hujus belli fructus, quòd cum cernerent se Francorum armis & potentiae impares esse, ultro se, ut Fredegarius est auctor, ad Christianorum Baptismum & sacra offerrent. His placatus lætusque Pi-

An. Christi 746. *Ann Franc. Fredeg in Chron. Adelicus in Ann. Ado. Carolomannus Monasticam vitam amplexus. Lupus Servatus. Surinus. Brodverus in Fuld. Ann. An. Christi 747. Fredeg. in Chron. An. Canisij tom. 2. Antiq. Lect. Bellum Saxonicum quod Pipinus gessit. Rhenum transit. Saxones ad baptismum se offerunt.*

pinus exercitum reduxit in Austrasiam, multum simul confusus, Saxones exemplo circumjacentium Thuringorum, Hassorum ac Frisonum, Evangelij præcones haud gravate admissuros, nec jam ad id opus esse ferro, quod sponte expetebatur.

Gripho
Pipini fra-
ter ambi-
tione tur-
bat Re-
gnum.
Gripho in
Saxoniam
fugit, quæ
Pipinus
per Thu-
ringiam
insecutus
ad Oeram
fluvium.
Missaha
Franc. Ann.
& Ado.
Missaham
Regino.
Nussaham
Adelmus.
Schaninge
Franc. ann.
Schabunige
Adelmus.
Schahanin-
ge Regino.
Conring. lib.
de antiq.
Helmst.
An. Chri-
sti 784.

Vix dum hoc bellum compositum cum Saxonibus, cum Gripho frater elapsus è custodia castri novi, domestico malo turbavit Pipinum. Ægre nimirum ferebat juvenis ambitione transversum actus, se rursus præterito, omnem Carolomanni hereditatem cumulari in unum Pipinum: cumque in ipsa Francia nihil moliri auderet, cum lectâ juvenum manu transfugit ad Saxones, gentemque, quam odio Francorum semper ad res novas paratam noverat, statim ad rebellandum impulit. Pipinus è vestigio insecutus Griphonem, ductoque per Thuringiam exercitu, in Saxoniam Orientalem, quam exciverat ad arma, penetravit, castraque ad Missaham amnem, loco qui Schanige dicebatur, collocavit. Gripho cum Saxonum copijs ad Obacrum fluvium, loco qui Horheim memoratur, confedit. Notus Onacer seu Oera hic fluvius, Wolfenbuthum & Brunswicum perlapsus, unde & loca castrorum Pipini haud procul cognoscuntur abfuisse. Imo Schoninga oppidum & Skeninga prope Helmstadium hodie dum vestigia quædam servant, ad quam præceps amnis decurrit. Ibi dum in his Saxonum locis uterque consistit exercitus, pacis primùm consilij actum, interventuque legatorum sine prælio amicè convenit Francos inter & Saxones. Territi haud dubiè Saxones Orientales proximâ Occidentalium Saxonum clade, censuere in præsens Francorum arma sibi irritanda non esse, qui jam Frisones & Winidos etiam in societatem belli pertraxerant. Gripho abscissa spe turbarum, cum nec Pipino nec Saxonibus fideret, in Bavariam ad Hiltrudem sororem Odilonis Ducis viduam confugit; ubi vipera in sinum admissa, Thassilonem Hiltrudis filium ac puerum admodum principatu dejecit. Insecutus mox Pipinus Griphonem, Bavaria eicit, reposito in possessionem Thassilone; utque turbidum caput ad quietem componeret, XII. illi comitatus donat. Nec tamen quietus Gripho ad Waifarum Aquitaniæ Ducem profugit, novamque illic rebellionis flammam excitat: postremùm in Italiam profugus in Alpibus quadriennio post à Theoderico nobili viro obruncatus est.

Pipinus
Coloniam
descendit
& Cælaris
Insulam
præmu-
nit ob se-
pulchrum
D. Suiber-
ti & Chri-
stianorum
securita-
tem.

Pacatâ Boicâ, Pipinus in inferiorem Austrasiam descendit, & quia veteri majorum possessione Agrippinensis Dux erat, Principatus hujus, urbisque Agrippinensis & Rheni defensionem sibi adversus Saxones impense sumpsit. Quæ loca dum singulari providentia complectitur, audit quibus miraculis Deus indies prope ad sepulchrum D. Suiberti patris sanctitatem & gloriam sanctissimi viri testatam faciat, dubium ut fuerit, vivusne an mortuus prodigijs inter mortales magis inclaruerit. His fama & certa narrantium fide cognitis,

tis,

tis, inspecto que loco, jubet præfens Werdam Rheni insulam, modico tantum alveo abruptam à continenti Saxonum, præmuniri, & in castri formam includi vallis murisque, haud alio consilio, quam ut Ecclesia ossaque sancti viri & collegium sacerdotum cum Christianorum cœtu adversus Saxonum & Barbarorum incursiones istic tuto essent; tum ut Christianis per Westfaliam, qui superioribus annis Christianis sacris imbuti ejus se tutelæ commiserant, securus intra munitionem receptus pateret. Opus quam piè ac ferventer imperatum à Pipino, tam celeri labore perfectum fuit. Annus quo hæc agebantur, trigessimus tertius erat ab obitu D. Suiberti; quemadmodum hæc à D. Ludgero sincerè perscripta sunt, ex quo mors D. Suiberti in annum 715 profertur, nisi in alterutrum error intervenerit; aut certè aliam Marcellinus, aliam D. Ludgerus à Christo nato rationem numerandi secutus sit.

D. Ludgero
ad vitam
D. Suiberti.

Pipini Ducis pietatem in D. Suibertum Deus mox ingenti beneficio remuneratus est; nam proximo abhinc anno, quæ gentis fuit perfidia, Saxones denuo rebelles conjurant; nihil Francicæ servitutis, nec in tributo solvendo, nec in nova Christianorum religione sibi præscribendum, ferre se velle; ut Thuringi, ut Hassi, ut Frisones ac ceteri Germanorum Francicum jugum tolerant: Saxonum gentem esse liberam, quæ nulli sub cœlo mortalium pareat, nec Reges præterquam Deos suos agnoscat: meminerint Franci, quot bella harum regionum populi cum Romanis gesserint, recogitent quamdiu ipsorum majores Franci, dum has sedes & hos agros inter Rhenum & Visurgim incolerent, adversus Christianorum imperatores pro libertate depugnârunt; pacta licet inierint cum Francis, ea tamen cum coacta sint, tam impune dissolvi, quam iniquè contrahantur; & si libertas Dijs curæ sit, nihil tam liberum esse quam religionem, quæ eligi, non imperari debeat; præterquam quòd cultus Deorum apud Saxones antiquissimus, Christianorum verò, qui unum Deum & Christum in crucem sublatum adorant hominem, à sæculis non tam multis recens & incertus sit. At rupti toties foederis & perfidiæ incubimur? an ullum genus hominum magis fallax & infame perjurijs quam Franci? quam nunc fidem requirent ab alijs, qui nulli mortalium sunt fidi? His & ejusmodi proceres populum concitando infesti per Francorum fines spolijs grassantur. Quæ postquam ad Pipinum relata sunt, superato Rheno cum exercitu Occidentalium Saxonum Westfaliam vi intrat, & celeritate, in qua summum rei momentum erat, Barbaros consecutos obruit, commissoque ancipiti prælio fundit ac dissipat. Inde dum victor fatigatum militem Coloniam reducit, Saxones Westfali non tam acceptam cladem quam dominatum Christianorum indignè ferentes, festinè copias recolligunt, jamque in validum exercitum aucti per viarum compendia Pipi-

An. Christi
749.
D. Ludg.
ad vitam
D. Suib.
Saxones
Pipino re-
bellant.

Pipinus circum-ventus à Saxonibus D. Suiberti ope inco-lumis ad Rhenum penetrat.

Pipinus voti sol- vendi causa nu- dis pedi- bus ad se- pulchrum D. Sui- berti pro- cedit.

An. Chri- sti 750.

Plechelmus ad Ifalam gentium Doctor, & Olden- falienfium Patronus.

Pipinum priusquam Rhenum contingeret, haud procul Werdā in-fula prævertunt, & ad novum conflictum se multò quàm antè fu-riofius fiſtunt. His anguſtijs circumventus Pipinus, cùm & regredi non liceret, nec feſſum attritumque militem dimicationis periculo exponere conſultum haberet, equo ſubmiſſus in terram ſe proſternit, ac memor cœleſtium beneficiorum quibus tot mortalibus opitu-lando aſſeſſet Suibertus, flexis genibus Deum ac D. Suibertum pre-catur, vellet ex hoc præſenti diſcrimine exercitum ſuum è Barbarorum manibus ſalvum perducere ad Rhenum, tum ſe ſuosque belli præfectos ſupplices ac pro voto gratos Werdam ad Divi ſepulchrum venturos. Vix hæc pronun- ciârat Pipinus Dux, cùm repente ingens lucis ſplendor, quem vix humani oculi ferrent, viſus eſt ſupra exercitum Chriſtianorum fundi. Id quia à Barbaris conſpectum, ac ſi- mul omnes haud ſecus quàm fulmine perſtricti exterritique fuerunt, inſolito prodigio attoniti, mittunt è ſuis binos Satrapas ad Pipinum, qui pacem petant, & ſe ſuosque Francorum legibus ſubmittant, pa- lam confeſſi, quæ viderint, quæve religione oſtenti ſupplices aſſint. Ita amicè diſceſſum ab armis, acceptisque obſidibus Pipinus rem al- tius etiam quàm Saxones expendens, cum exercitu ad Rhenum per- git, detractisque calceis, nudo pede Werdam ingreditur vota exſolu- turus. Multa ibi tum dona regali munificentia à Pipino & proceri- bus ad ſepulchrum D. Suiberti oblata; habuitque exinde Pipinus ſi- bi D. Suibertum cultu in omnem vitam ſingulari patronum, etiam ad Regni faſtigium.

Nam qui conſecutus eſt annus à Chriſto naſcente 750. ab omni- bus bellis quietus, Pipino Regni initia dedit. Quippe proceres Re- gni Franciæ tam qui ſacra, quàm qui profana regebant, pertæſi igna- vum ac ſtupidum Regem, à quo nonniſi gentis ludibrium & igno- minia erat apud exteros, conſilia agitare cœperunt de exauctorando Childerico, ac Pipino in ſolium ſubrogando; una enim apud Pipi- num regia auctoritas & bellatoris gloria, quem colebant domeſtici, timebant exteri, venerabantur Saxones recenti prodigio adhuc attoniti, ideoque quieti & benigniores in Chriſtianos. Quâ opportuni- tate uſi Evangelij præcones in limitaneis locis per Haſſiam & Friſiam verbum Dei liberius inter confines Saxones diſſeminare inſtiterunt. Celebris per id tempus inter ceteros Plechelmus, quem adhuc mini- mum tempora referre neceſſe eſt, quòd inter res geſtas ejus memore- tur, Pipino Rege, ad Ifalam & per Twentiam incolas à cultu Idolo- rum ad legem Chriſti adduxiſſe. Certa enim majorum fide Oldenfa- lienſes, qui pars veterum Saliorum creduntur, tradunt, Plechelmum inter primos Evangelij doctores apud ſe verſatum, ab eoque haud ſe- cus quàm à Marcellino primam ſe Chriſtianæ legis diſciplinam acce- piſſe, quam ad obitum uſque conſtanter apud illos tradidit. Hinc Olden-

Oldensalix, quæ primaria ejus statio fuit, sepultus; servanturque ad hodiernum usque diem Divi hujus ossa in collegij Canonorum templo condita, perpetuâ inde non modò oppidanorum, sed vicinorum etiam, & Ecclesiæ Monasteriensis veneratione. Nec alio Monasteriensis antiquitatis cultu Plechelmum inter tutelares suos Divos recepere, quàm quòd Occiduam illam & continentem cum Diocesi regionem verbo Dei simul illustrarit. Jam & Daventriæ ad Isalam & Covordix in confinibus Saxonum, Christianorum stationes erant. Jam & Benthemensis pagus, ut supra retulimus, à Carolo Martello donatus erat Willebrordo. Nec dubium quin castro Christiani non minus sacerdotes, quàm præfidiarj Francorum milites impositi fuerint, ad Christi religionem per vicinos vicos & pagos plantandam, Atque hæc quàm certa sunt de Plechelmo, tam controversum fecere, quis ille Plechelmus Oldensaliensium Apostolus fuerit; utrumne qui cum Wironem ex Angliâ appulit, ac Romæ Episcopus consecratus in aulâ Pipini Austrasiæ Ducis, jam anno 693. versatus est, quique septennio post Casæ candidæ in Britannia Episcopus à Marcellino scribitur interfuisse Synodo Ultrajectinæ? An quis alius ejusdem nominis? fanè Beda qui anno 731. historiam suam scribendo finijt, sub id tempus Plechelmum primum Casæ candidæ memorat Episcopum, qui tum adhuc in Britannia constiterit. Atque hic ille Casæ candidæ Episcopus, ad quem Bonifacius ex Germania scripsit Epistolam, quemq; ut virum eruditum consuluit ex subnato dubio; quanquam hic Plethelmus, non Plechelmus inscriptus prodatur à Bonifacio. Revocat hanc Epistolam ad annum Christi 734. scriptam Baronius. Gelenius hunc eundem illum Plechelmum censet, Wironis socium, & qui synodo Trajectensi interfuit. Sed & Gelenius nondum expedit nos, an post annum Christi 730, quo adhuc Plechelmus fuit Casæ candidæ Episcopus, ex Britannia redierit in Frisiam. Id quidem ætas ex ejus calculo non refugit, & Bonifacij hortamento id fieri potuit, ut quidam opinantur; verùm cum auctor vitæ Wironem & Plechelmum Romæ Honorio Pontifice Episcopos consecratos referat, jam supra centesimum & trigessimum annum vita proroganda erit, si Pipino Rege Plechelmus per hæc tempora versatus sit ad Isalam. Adeo involuta sunt omnia; hæc tamen ut componantur, quid vetat ejusdem nominis Plechelmi diversos fuisse doctores Evangelij, haud secus quàm duo Ewaldi, Albus & Niger, duo Wigberti, Martyr & Abbas, duo Suiberti, alter Werdenfis, alter Verdenfis præsul, omnes ex Anglia submissi Apostolici Viri ac sancti sacerdotes. Ego hic alios audire malim quàm finitè aliquid pronunciare; neque tamen ideo Marcellino fides abroganda, quod in synodum Trajectensem introducat Plechelmum Candidæ Casæ Episcopum, quando id tempori accommodavit, quo hæc scripsit,

tum

Beda lib. 5.
c. 24.

Beda lib. 5. c. ult. tum enim Plechelmus Episcopus in Anglia erat, haud secus quam Acca ex Frisia redux, quos hic Beda Episcopus conjungit. Quoquo hæc modo composueris Oldensalensibus certè suus doctor non est subtrahendus, cujus pignus & monumentum fidei possident ex sepulchro & Lipsanis, quemque inde posteritas cultu publico exceptit. Multa ejusmodi vetustas reliquit obscura, quæ investiganda prius, quam falsitatis, damnentur.

An. Christi 751.

Serrav. in Mog. Orblon. l. 2. Epist. D. Bonif. ad Zachar.

D. Bonifacii missio Lullo ad Zachariam Pontificem legato petit confirmationem Fuldenis Cœnobij. Cætera ejus postulata confirmantur.

* Altera Pipini legatio per Burchardum Episcopum.

An. Christi 752.

Ann. Franc. Eginardus. Paulus Diaconus.

Ado. Sigebertus. Regino.

Egilvvaldus lib. 2. c. 1.

Otto Frising. lib. 5. c. 21.

Lambertus Schaf.

Redeo ad Bonifacium & Pipinum. Ab utroque hoc anno consequenti, quinquagesimo primo supra septingentesimum, missi ad Zachariam Pontificem legati. Ac Bonifacius Lullum misit, qui de rebus Ecclesiasticis & coram & per literas percontaretur Pontificem. interque alia cœnobij Fuldenis confirmationem peteret, quòd vicinarum regionum bono cœtus religiosorum & Apostolicorum virorum collectus esset, instituto D. Benedicti, qui à carne & vino etiam sibi temperarent. Addit in eadem ad Pontificem epistolâ, quatuor istic populos circum in regionibus habitare, quos sibi præcipuè sumpserit ex eo cœnobio excolendos; inter quos non minima pars Saxones, Idolorum vanitati adhuc dediti. Fecit prolixè Pontifex, quæ à Bonifacio petebantur. Amplam præterea hic Pontifex dedit potestatem Bonifacio; confirmavitq; Moguntinam Metropolim, cui civitates, & Episcoporum sedes subjecit, Tungros, Coloniam, Wormatiam, Spiram & Trectos. Postremæ sedi, quæ Ultrajectina est, quamque hæctenus etiam Archiepiscopi potestate administrarat Bonifacius, Gregorium Antistitem imposuit, qui vicarium ejus munus gereret, quem virum à juventute sibi Treviris adlegerat, atque omni virtutum genere sibi probatum habebat. Ejus initia regiminis ab hoc anno capienda, perinde ut ex Prologo Marcellini colligunt; is tamen nunquam Episcopus consecratus, sed munus id solâ jurisdictione gubernationis contentus gessit, celebris interim gentium doctor & D. Ludgeri, multorumque sacerdotum sanctissimus magister.

* Altera Pipini legatio multò urgentior fuit, missi enim S. Burchardus Herbipolensis Episcopus & Fulradus S. Dionysij Abbas, qui Pontificem consulere de acceptando Regno Franciæ, quod procerum voluntate rogatuque offerebatur. Re multum deliberata in consilio Romano, tandem Pontifex in legatorum votum assensit; ac postquam Francos priori Sacramento liberos pronunciasset, Bonifacio viro sanctissimo, Moguntinensi Archiepiscopo & legato suo per Germaniam & Franciam, munus inungendi Pipinum in Regem mandat, quem ipsi jam Franci suis suffragijs elegerant; peractaque est Regis unctio Suesione, magnâ omnium ordinum celebritate à Bonifacio, à qua Pipinus Rex salutatus, & more gentis clypeo circumlatus, ac folio impositus est. Chilpericus Rex exaucto-

exauكتورatus, è villa extractus, ductusq; in cœnobium, scissâ cæsariæ, depositisque regijs vestibus Monachum induere iussus. Uxor similiter Monasterio virginum inclusa; nullusq; repertus, qui aut turbas moueret, aut sortem Regis miseraretur. Adeo sibi Pipinus & Majorum in Regnum meritis & suâ virtute sibi Francos devinxerat. Ita verò in Chilperico defecit Merovingorum Regum prosapia, anno postquam à Pharamundo primo Francorum Rege cœperat trecentesimo trigesimo secundo. Jam ab ultimis Francorum hujus stirpis Regibus, ut supra relatam est, adeo vigor & prisca majorum virtus elanguerat, ut nomen tantum Regum & imaginem præferrent. Referam quod ad hunc annum & Chilpericum exauكتورatum adscribunt Francorum annales: *Reges quidem dicebantur, sed potestas Regni tota apud Majores domus habebatur, excepto quòd charta et privilegia Regis nomine scribebantur, et in Martis campum, qui Rex dicebatur, plaustro bobus trahentibus vectus, atque in loco eminenti sedens semel in anno à populis visus publica dona solemniter sibi oblata accipiebat, stante coram Majore domus, et quæ deinceps eo anno agenda essent, populis annunciante, sicque Rege domum redeunte cetera Regni negotia Major domus administrabat.* Quemadmodum hæc Eginardus, Paulus Diaconus, Adelmus, Ado, Regino, Marianus Scotus, ceterique tradiderunt. Non tamen proinde regia dignitas ad Gallos, sed ad Francos, quorum majores ex Germania Transrhenana prodire, translata est. Satisq; constat D. Arnulphum hujus regiae stirpis conditorem ex nobilissimo Francorum sanguine ortum, & supra si repetas, regio etiam: Quippe Blichildis, Clotarij Regis Francorum filia, ac soror Dagoberti Regis, denupta Ansberto Franco & senatori: ex hoc matrimonio Arnualdus, sive Arnoldus, Comes Palatinus, D. Arnulphi parens. Anulpho deinde genitus Ansegisus, Pipinus Dux Austrasiæ, Carolus Martellus, Pipinus Rex, Carolus M. suo se ordine consecuti. Nec Arnulphum patrem, quo Carolus M. multum gloriari solitus, fefellit vaticinium. Nam cum mortua conjuge Metim adscitus, Episcopus Metensis legeretur, ac patrimonium inter pauperes divisurus, Clodulphi & Ansegisi filiorum exposceret voluntatem, obstiter Clodulphus, assensit Ansegisus; Eò pater ad illum, scito, inquit, fili, omnia tibi prospera ob id eventura, & qui ex te gignentur filij nepotesque à Deo magnis honoribus extollendos. Inde per gradus honorum singuli evecti semper altius: Pipinus Dux Austrasiæ & Major domus, Carolus Martellus Princeps & Franciæ rector, Pipinus Rex Franciæ, ac Carolus M. filijque ejus postliminio Occidentis Imperatores recepti sunt. Arnulphum verò & Ansegisum ex eorum Francorum genere Germanos fuisse, qui antiquitus Rhenum transgressi Gallias invasere, satis etiam Paulus Diaconus monstravit, dum ex Francis Transrhenanis Ansegisi ortum refert. Sanè legibus quibus vixere, moribus, linguâ, cultu ve-

R r

ftium,

Eginard. in
vita Caroli
M.Ado in
Chron.Adelm. in
Ann. Franc.Regino in
Chron.Marianus
Scot. in
Chron.Sageb. in
Chron.Ordo Fri-
sing. l. 3. c. 24.Paul. Dia-
con. in
Chron. deEpiscopis
Metens.

Genealog. D.

Arnulphi à
Pithon
edita.

Familia

ac stirps

Pipini
Regis.

ffium, & quibus gentium discrimina noscuntur, Germani fuisse æstimantur, perinde ut in Carolo M. ejusque filijs explorata sunt. Certè ut Tullius Gallicus scriptor alijq; fatentur, mansit Germanicæ linguæ usus inter Francos usq; ad Carolum Calvum, quo tempore Imperium inter Ludovici Pij filios dividi cœptum, ac tum demum Germanica lingua sensim aboleri cœpit in Gallia, retineri in Austrasia & Germania.

Primum Pipini bellum, quod Francorum Rex inauguratus gessit, cum Saxonibus fuit. Hanc enim gentem tanquam faxeam contem habuere Franci, ad quam arma colliderent, acuerentque, ne Sarcenens atq; omnibus Barbaris, exterisque jam domitis, Martia ingenia obtorpescerent: tum ut toties pertentato delusoque opere Christi religionem in Saxoniam introducerent. Sed gens, ut omnium Germanorum libertatis cultusq; Deorum retinentissima, ita in fide pactâ fallacissima, rupto rursûm fœdere ad arma resiliit; seu in istâ Regum Francorum mutatione opportunitatem rebellandi sibi datam crediderit; seu novum Regem averfata, Pipino tributa pendere recusarit. Super hæc magna rei Christianæ clades hac tempestate fuit illata. Quippe, ut Bonifacius epistola ad Stephanum Pontificem scribit, plus quàm triginta Ecclesiæ a Paganis vastatæ & incensæ; quibus instaurandis hæcenus se, quo minus scripserit, occupatum fuisse queritur. Nec alios hos paganos suspicari libet, quàm Saxones, qui hac rebellione Hassiam & Thuringiam incurfavere; ut vel ideo Pipinus Rex justâ irâ accensus bellum hoc Saxonicum majori quàm antè apparatu suscepit. Excita maxima vis Franciæ, & læti omnes ad novi Regis imperium convenerunt. Jam belli bellatorumque robur aderat, quocum Rhenum transgressus Westfaliam intrat. Nec territi Saxones per extremam pertinaciam incurrendo præliandoq; obstant, donec magnâ strage fusi ac pulsi intra nemora & montes Teutonicos se retraherent. Victor Pipinus libere regionem ingressus, hostem profugum ad Visurgim usque insequitur; castraque Francorum posuit loco, quem Adelmus Rum, Astronomus Rimi, Ado Remæ, Regino atque ante eum Engolismensis Monachus Remiam nominant. Remen hodie dum est vicus ad confluentes Warnæ & Visurgis in comitatu Ravensburgensi, quem Carolus M. postea intra jurisdictionem sacram Episcopi Paderbornensis complexus, diœcesi nostræ accensuit. Eo & Ferdinandus Princeps & Episcopus Paderbornensis inter illustria monumenta suæ diœcesis Remam, doctâ expositaque carminis inscriptione celebravit. Eam, quia Westfalix antiquitates ac nostra hæc illustrat, operæ pretium erit, ut in ceteris fecimus, hoc loco legentium oculis subijcere.

REMA